

ВОЈНО-СТРАТЕШКИ ЗНАЧАЈ СРЕДЊЕГ ПОМОРАВЉА У БЕЧКОМ РАТУ (1683-1699)

Апстракт: Током свих ратова који су се водили између Турског Царства и хришћанских сила, од почетка 16. века па све до краја 18. века, област Средњег Поморавља, односно, централног дела долине Велике Мораве, имала је велики војно стратешки значај. Са овог подручја могле су се ефикасно организовати све војне акције у северном и централном делу Балкана, као и слање појачања и сва логистика, неопходна за успешно вођење рата. У време такозване Балканске фазе Бечког рата, долина Велике Мораве представљала је подручје од кључног стратешког значаја, нарочито у периоду аустријског напредовања кроз Србију, али и током повлачења хабсбуршких трупа, после пораза 1690. када је дошло и до Велике Сеобе Срба. У каснијој фази Бечког рата, Средње Поморавље, као и читава долина Велике Мораве, послужили су као одсечна даска за реорганизоване турске трупе у њиховом покушају да поврате територије у Панонији и Подунављу, изгубљене у периоду 1683-1688.

Слом турске војске под Бечом, 12. септембра 1683. године, представљао је почетак краја османлијске иницијативе и експанзије ка срцу Европе, започете још 1521. године, под Београдом. То је била најважнија великих турских пораза и стратешки значајних промена у односима снага између Турске и хришћанских сила, на широком простору, од западне Угарске до азовских степа. Бечки рат је оставио судбоносне последице на земље и народе средње и југоисточне Европе, нарочито на Србе. Активно и значајно учешће Срба у војним операцијама није представљало само епизоду, већ значајан фактор Бечког рата. Тиме је потврђена изузетно значајна улога српског војничког елемента, на који су у свим сукобима, још од прве половине 16. века, озбиљно рачунали и Турци и њихови противници.

Турска опсада Беча окончана је појавом пољске војске, под вођством краља Јана Собјеског, и јуришем чувене пољске коњице¹ на

главни турски логор. Пораженим Турцима био је одмах понуђен мир од стране цара Леополда I, али велики везир, Кара Мустафа-паша, верујући у снагу своје војске, није прихватио ову понуду.² Удружена аустријско-пољска војска наставила је са операцијама у северозападној Угарској, и већ средином октобра 1683, Турци губе Острогон а Кара Мустафа-паша одлази у Београд, где га је чекала смртна казна по наређењу султана Мехмеда IV.³

Хабсбуршки цар Леополд I био је свестан чињенице да је Аустрија недовољно војнички јака да сама води рат против Турске и, у исто време, чува своје западне границе према Француској. Због тога је, уз помоћ и посредовање папе Иноћентија XI, склопио савез са Пољском и Млетачком Републиком, у марту 1684. године. Тако је настала Света лига (*Societas offensivi et defensivi belli*), којој се прикључила и Русија 1686. године. Склапањем овог савеза, интензивна ратна дејства су, поред Угарске, проширена и на Јадран, Грчку, егејска острва, Подолију (југозападна Украјина), подунавске кнежевине (пре свега на Молдавију), а каснијим прикључењем Русије, и на Кримски Канат (Перекоп) и азовско приобаље. Већ следеће године по настанку Свете лиге, војвода

¹ Још од краја Средњег века (битка код Гринвалда 1410. године) главна ударна снага пољске (и литванске) војске била је коњица. Кључна улога пољске коњице нарочито је дошла до изражаја у свим ратовима које је Пољска водила током читавог 16. века и у првој половини 17. века. Ратни успеси Пољака, постигнути углавном захваљујући коњичким трупама, довели су Пољско-литванску државу до врхунца политичке и војне снаге у првој половини 17. века, када је она контролисала скоро читав западни део Русије и озбиљно угрожавала интересе Шведске на Балтику. Од средине 17. века, тачније, од великог устанка украјинских козака 1648-1654, и каснијих неуспеха у ратовима против Русије (1654-1667) и Шведске (1655-

1657), војна и политичка снага Пољске почела је да опада. Последњи остатак старе славе пољско-литванске војске, пре свега коњице, управо је била победа под Бечом 1683. године.

² Историја народа Југославије, II, Београд 1960, 763.

³ D. Živojinović, *Uspon Evrope 1450-1789*, Novi Sad 1989, 340.

Карло Лоренски преотео је од Турака Нојхаузел, важну тврђаву на северу Угарске, а до краја исте (1685.) године, читава горња Угарска била је очишћена од Турака.⁴ Офанзива коју су Аустријанци предузели 1686. године, била је веома успешна и у руке царских војсковођа пали су Будим, Сегедин и Печуј. Преокрет на ратишту покушао је да направи велики везир Сулејман-паша, који је са војском од 80.000 ратника стигао у Београд, у јуну 1687. године.⁵ Царске војсковође, Карло Лоренски и баварски изборник Максимилијан Емануел, већ су продирали у јужну Угарску. У тродневној бици код Осијека, 18-20. јула 1687. године, Сулејман-паша је потукао Аустријанце и приморао их да се повуку на север.⁶ Изгледало је да ће Турци коначно успети за зауставе победоносни поход хабсбуршких трупа кроз Угарску. Међутим, аустријска војска, иако поражена код Осијека, није била разбијена и успела је да се консолидује. У близини Мохача, код брда Харшања, царски генерали су реорганизовали и добро ушанчили војску, очекујући турски напад.⁷ Ту се и одиграла, 12. августа 1687. године, велика битка која је преломно утицала на даљи ток ове фазе Бечког рата. Турска војска, на челу са великим везиром Сулејман-пашом, била је потучена до ногу и у паници је бегала ка југу. Победа код Харшања широм је отворила пут хабсбуршкој војсци ка Београду и Србији. Исте године, млетачки војсковођа Франческо Морозини, уз помоћ ханованских и саксонских трупа, протерао је Турке из Мореје и заузео Атину.⁸ На истоку, пољски краљ Јан Собјески успео је да продре у Молдавију а руски кнез, Василије Голицин, предводио је велики поход на Крим, који се, међутим, завршио неуспехом.⁹ Било је очигледно да су аустријски савезници (Венеција, Пољска, Русија), желећи да искористе турске поразе у Панонији, панику и расуло у турској војсци и држави, предузимали током 1687. године, велике походе на оне делове Османске Империје које су желели да освоје. На тај начин су олакшавали напредовање хабсбуршке војске, а Турско Царство доводили у све тежи положај. Но, и поред тога, Хабсбуршка Монархија ће се суочити у наредним годинама

са тешким искушењима јер ће, поред Турака, за непријатеља имати и моћну Француску.¹⁰

Што се аустријска војска више приближавала Београду, односно српском етничком простору, све је више Срба прилазило царској војсци. Од самог почетка Бечког рата поједини Срби играли су истакнуту улогу у војним операцијама. У освајању Острогона и Паркања, октобра 1683. године, истакао се Јован Монастерлија, са српском коњицом.¹¹ Јован Текелија из Арада, потоњи чувени старешина Потиско-поморишке војне границе и херој битке код Сенте (1697.), учествовао је у опсади Будима 1686.¹² На аустријску страну прелазили су и они Срби, који су се налазили у турској војној служби (*војнуци и мартолоси*).¹³ Велико превирање међу Србима и њихова спремност да подигну устанак против Турака, нису били изазвани само успесима хабсбуршке војске у Угарској и њеном приближавању српским крајевима, већ и чињеницом да је и Русија била умешана у рат. Српски народ и црква полагали су велике наде у Руско Царство, чврсто верујући да је оно способно и спремно да коначно ослободи православне на Балкану. Српски патријарх Арсеније III Чарнојевић, заједно са влашким војводом Шербаном Кантакузеном и васељенским патријархом Дионисијем, упутио је руским царевима Петру и Ивану (1688.) писмо, у коме је истакнута молба да Русија директно помогне Србима да се ослободе турске доминације.¹⁴ Оваква молба српског патријарха била је лишена сваког осећаја за реалност јер Русија, у том тренутку, није била довољно војнички јака да савлада чак ни *турског вазала*—Кримски Канат, па о руском походу на Балкан није могло бити ни говора. То су руски цареви

⁴ Исто.

⁵ Н. Самарцић, *Битка код Харшања 1687. године у европској историји*, Историјски часопис, Историјски институт у Београду, XXXV, Београд 1988, 75.

⁶ Исто, 75-76.

⁷ Исто, 76-77.

⁸ Д. Живојинović, *наведено дело*, 340.

⁹ П. Миљуков, *Историја Русије*, Београд 1939, 197.

¹⁰ Присаједињењем Стразбура и Луксембурга 1684. године, Француска Луја XIV доживела је свој врхунац и постала убедљиво најснажнија европска држава, а самим тим и стратешки опасан противник Хабсбуршкој Монархији, претендујући да трајно успостави свој политички и војнички утицај на просторима Немачке, Шпаније, Италије, па чак и Угарске (устанак Имре Текелија), што би ослабило, па потенцијално можда и дезинтегрисало државу Хабсбурга. Француска је била богата и војнички јака земља, са ратоборним племством, па се сваког тренутка могла очекивати и директна војна акција против Аустрије, што се и догодило 1688. године.

¹¹ Р. Л. Веселиновић, *Срби у Великом рату (1683-1699)*, у: *Историја српског народа*, III-1, Београд 1994, 499.

¹² Исто.

¹³ Исто, 499-500.

¹⁴ Опширније о томе вид. С. Димитријевић, *Одношаји пећских патријараха са Русијом у XVII веку*, Глас СКА, LX, II разред, 38, Београд 1901, 158-161.

индиректно потврдили својим одговором (24. јануара 1689.) на патријархово писмо.¹⁵

Реална могућност масовног укључења Срба у борбе против Турака означила је почетак новог, изузетно значајног, момента у вођењу рата. После пада Београда у аустријске руке, 6. септембра 1688. године, нагло је порастао значај српског војничког елемента, чија ће улога бити пресудна за даљи ток рата, не само на Балкану, већ и касније, током борби у јужној Угарској 1690-тих година. Крајем 1688. и почетком 1689. године, Бечки рат је ушао у нову фазу, по својим карактеристикама, битно другачију од оне из периода ослобађања Угарске 1683-1688. У овој новој фази рата, улога Срба била је одлучујућа. Пад Београда био је знак за почетак устанка у Србији, нарочито у њеном западном делу. Српски устаници у Мачви протерали су Турке „из свих околних вароши и градића”.¹⁶ У јесен 1688. године, српски устаници заузели су Соко на Дрини и град Ужице.¹⁷ На устанак су се дигли и Срби у Босни, уништивши један одред турске војске, који је кренуо ка Срему.¹⁸ Босански Срби су обећали Аустријанцима да ће подићи устаничку војску од 30.000 људи, уколико им се буде гарантовала слобода вере и остале повластице.¹⁹ Устанички покрети Срба и њихов масовни прилив у редове царске војске, били су више него неопходни Аустријанцима у њиховој амбициозној намери да продру што дубље у унутрашњост Балкана.

Значај српских војника и устаника постао је пресудан после француског упада у Палатинат, у јесен 1688. године, због чега је цар Леополд I морао да повуче 30.000 војника из Угарске и пошаље их на Французе.²⁰ Ово слабење аустријске војске на Дунаву није спречило цара Леополда и Дворски ратни савет да направе офанзивни ратни план за борбу против Турака. Овај план је предвиђао два правца продора преко Балкана—„главни” и

„бочни”. Главни правац напада хабсбуршке војске био је усмерен долином Велике Мораве ка Нишу, Софији и Цариграду. Бочни правац надирања царске војске требало је да иде долином Западне Мораве, према утврђеном Кознику, Магличу и Ужицу, са циљем да се одсече Босна од остатка Турске и избије на Јадранско море код Дубровника, због успостављања веза са хабсбуршким поседима у јужној Италији²¹ и боље координације са савезничким млетачким трупама и флотом. Овакав амбициозни план Аустријанци не би смели да замисле без врло активне српске помоћи. Аустријска команда није рачунала само на то, да ће Срби да попуне празнине у царској војсци, већ и да ће сносити *главни терет борби* на специфичном балканском терену. Значајно присуство Срба у царској војсци наметало је и промену тактике, у складу са условима за вођење рата на србијанском земљишту, у тактичком погледу, много другачијем од панонско-подоунавског терена. Познавање простора и навикнутост на хајдучки начин борбе, биле су главне особине српских устаника и војника и чинили их ударном снагом аустријске војске у балканским условима ратовања. То ће највише доћи до изражаја у сукобима по планинским и шумовитим пределима унутрашњости Србије, али и у отвореним биткама (Баточина, Ниш).

Централно место прве фазе спровођења аустријског ратног плана за освајање Балкана, заузимала је долина Велике Мораве. Иако је план предвиђао, као што је већ речено, два правца напредовања (*главни и бочни*), царска војска није требало да се раздваја све док потпуно не овлада долином Велике Мораве, односно, заузме Ниш. Из великоморавске долине Аустријанци су могли да предузимају и контролишу ратне операције у источној Србији и даље, према Бугарској, као и да обезбеде ефикасно снабдевање и слање појачања за трупе на југу (*Ниш, Јужна Морав, Косово*) и западу (*Шумадија, Подриње*). Велики значај моравске долине био је, наравно, познат и Турцима. Подручја око Велике Мораве била су најзначајнија стратешка предстража одбране *Нишке котлине*, односно, централно место за дистрибуцију трупа и логистике у циљу *војног продора у било ком правцу*, на територији северног и централног Балкана. По аустријском освајању Београда било је више него очигледно да ће хабсбуршка војска, ако буде кренула у офанзиву, покушати продор долином Велике Мораве, због чега су Турци осмислили посебну, мада већ виђену, тактику одбране поменутих простора.

¹⁵ Исто, 163-164; С. Чакић, *Велика Сеоба Срба 1689/90. и патријарх Арсеније III Црнојевић*, Нови Сад 1990, 52-54. Опширније о српским дипломатским акцијама према Русији током Бечког рата, тачније у периоду 1687-1693. вид. С. Димитријевић, *Прилози расправи Одношаји пећских патријараха са Русијом у XVII веку*, Споменик СКА, XXXVIII, Београд 1900, 71; Исти, *Грађа за српску историју из руских архива и библиотека*, Споменик СКА, LIII, Сарајево 1922, 213-218.

¹⁶ Р. Л. Веселиновић, *наведено дело*, 507.

¹⁷ Исто.

¹⁸ Исто.

¹⁹ Исто.

²⁰ Г. Станојевић, *Србија у време Бечког рата 1683-1699*, Београд 1976, 115.

²¹ Р. Л. Веселиновић, *наведено дело*, 508-509.

„Пробни” поход аустријског генерала Капраре ка Нишу, у јесен 1688. године, показао је све тешкоће напредовања кроз удаљене и релативно непознате крајеве са *спаљеном земљом*. Наиме, после свог повлачења из Београда, бивши одметник и београдски сераскер Јеген-паша, пљачкао је и уништавао летину и имовину становништва између Београда и Ниша.²² Овакви поступци Јеген-пашине Турака не могу се окарактерисати као дивљање (због пораза) побеснеле ордије, већ као смишљени војно-тактички потез, срачунат да што више отежа напредовање непријатеља. У прилог таквој тврдњи иде и чињеница да су Јеген-пашине трупе, за све време ратовања у јужној Угарској, биле добро организоване, дисциплиноване и добро плаћене, за разлику од свих осталих турских јединица, па чак и регуларних султанових трупа.²³

Одлучан поход хабсбуршке војске кроз Србију уследио је после постављења фелдмаршала Лудвига Баденског за главнокомандујућег царске војске на балканском ратишту. Пре поласка у поход, Лудвиг Баденски је по целој Србији разаслао прогласе, којима је позивао народ да се диже на оружје.²⁴ Српски устаници били су организовани у чете и додељивани редовној војсци. Аустријанци су ове српске ратнике (пешадинце) називали *хајдуцима*, док су коњанике називали *српским хусарима*.²⁵ Војска Лудвига Баденског, рачунајући и Србе, бројала је око 24.000 људи.²⁶

Сераскер турске војске, Реџеп-паша, концентрисао је своје трупе у Крушевцу, са намером да спречи продор Аустријанаца у долину Велике Мораве. Одатле је са 15-20.000 коњаника покушао да стигне до Београда, али су га код авалске тврђаве зауставили српски хусари и приморали на повлачење. Лудвиг Баденски је извршио концентрацију својих трупа код Хасан-пашине (Смедеревске) Паланке, са намером да што пре продре у Средње Поморавље, како би спречио евентуални Реџеп-пашин покушај да, пре њега, запоседне и припреми за одбрану ово стратешки важно подручје. Иако је из Паланке кренуо почетком августа (1689. године), Баденски је, због мочварног терена, у *Јагодину* стигао тек 20. августа.²⁷ Свој логор је поставио на *Краљевом пољу*, код јагодинског моста. Ту је

фелдмаршал Баденски први пут угледао турску војску на прилазима Јагодини.²⁸ Када се хабсбуршка војска појавила код Јагодине, Турци су се повукли према југу, у страху да им не буде пресечена одступница ка Нишу. Аустријски војсковођа није искористио овај ирационални потез Турака, којим су они без борбе препустили Јагодину, већ је сматрао да је то неки маневар и повукао своју војску ка Ресави. Тамо су се Аустријанци улогорили код села Грабовца. Охрабрени овим повлашењем Баденског, Турци су се понадали да ће ипак моћи да потисну непријатеља што даље од Средњег Поморавља и да преузму иницијативу на терену. Истог дана када је логор код Грабовца подигнут, 28. августа 1689. године, турска коњица напала је аустријску комору, али је била потучена.²⁹

Од Турака заробљених у тој бици, аустријска команда сазнала је да Реџеп-паша планира напад на линије снабдевања хабсбуршке војске, као и офанзиву из два правца (са обе стране Велике Мораве), у циљу потпуног уништења трупа, улогорених код Грабовца.³⁰ Истог дана (28. августа), Баденски је пребацио преко Мораве јак одред од 2.000 пешака и 500 коњаника а сутрадан је већи део аустријске и устаничке војске прешао реку. Претходницу је чинила *Српска милиција* (хусари), под командом капетана Павла Несторивића Деака.³¹ У судару две претходнице, 29. августа 1689. године, код Баточине, Турци су били поражени и потиснути ка својој главнини. Наредног дана, недалеко од места где су се сукобиле претходнице, дошло је до одлучне битке. Турска војска је доживела тежак пораз и на бојишту оставила 3.000 мртвих и рањених, 108 топова и комплетну комору.³² О значају ове битке говори податак да се и у Бечу и у Цариграду чуло за велики сераскеров пораз на Морави.³³ Победама код Грабовца и Баточине Аустријанци су остварили контролу над Средњим Поморављем, одакле су имали отворен пут за дејства ка Нишу и Крушевцу.

Одмах после битке код Баточине, Баденски је послао један јак коњички одред да протера Турке из Крушевца, после чега је тамо постављена српска посада са циљем да помогне устаничка дејства према утврђењима Кознику и Магличу.³⁴ Са главнином војске Лудвиг

²² С. Димитријевић, *Одношаји...*, 162; Г. Станојевић, *наведено дело*, 103.

²³ Н. Самарџић, *Имре Текели на Дунаву (1688-1690)*, Историјски часопис, XXXVI, Београд 1989, 81.

²⁴ Р. Л. Веселиновић, *наведено дело*, 511.

²⁵ Исто.

²⁶ Исто.

²⁷ Исто.

²⁸ Исто.

²⁹ Ј. Поповић, *Војна у Србији 1689* (наставак), Ратник, XXXVIII, св. IV, Београд 1898, 414-423.

³⁰ Г. Станојевић, *наведено дело*, 118-119.

³¹ Исто.

³² Р. Л. Веселиновић, *наведено дело*, 512; Ј. Поповић, *наведено дело*, 423.

³³ Г. Станојевић, *наведено дело*, 120.

³⁴ Р. Л. Веселиновић, *наведено дело*, 512.

Баденски је стигао у Јагодину 15. септембра, одакле је обавестио цара Леополда I о великим успесима српских устаника, који су од Турака преотели Козник и Маглич, важне тврђаве на западном правцу надирања.³⁵ Из Јагодине је фелдмаршал отишао 16. септембра и преко Параћина и Алексинца стигао до Ниша, 22. септембра. Два дана касније (24. септембра 1689. године), код Ниша се одиграла битка у којој су Турци били до ногу поражени, изгубивши Ниш, 10.000 војника и 30 топова.³⁶ И у овој бици Срби су, под вођством већ поменутог капетана Павла Несторовића Деака, у великој мери допринели победи хабсбуршке војске.

Нема сумње да је релативно лако овладавање простором великоморавске долине омогућило хабсбуршкој војсци брз продор ка југу Србије. Најважније стратешке тачке северног и централног Балкана (*Београд, долина Велике Мораве, Ниш*) биле су у рукама Аустријанаца, тако да је продор ка Косову и Македонији представљао релативно лак задатак, посебно ако се узме у обзир и расуло у турској војсци на Балкану. Међутим, линије снабдевања хабсбуршке војске биле су сувише развучене, а трупе нису могле да добију неопходна појачања због већ поменутог аустро-француског сукоба на западу. У међувремену, турска војска се консолидовала и припремила за контраофанзиву против непријатеља који је спалио Скопље и продро чак до македонских градова Штипа и Велеса.

После повлачења из Македоније и пораза код Качаника, у јануару 1690. године, хабсбуршка војска је релативно брзо изгубила иницијативу на балканском ратишту. Због свог географског положаја и стратешког значаја, долина Велике Мораве одиграла је важну улогу и у брзом повлачењу хабсбуршких трупа према Подунављу. На подручју Средњег Поморавља, тачније у Јагодини, донете су и последње значајне одлуке у овој, *Балканској фази*, Бечког рата. На војном саветовању, одржаном августа 1690. године, у Јагодини, било је одлучено да гроф Гвидо Штаремберг брани Ниш са 3000 војника.³⁷ То је, у ствари, представљало одбрану одступнице главнини хабсбуршке војске која се повлачила долином Велике Мораве ка Београду и даље, ка Угарској. После 25-дневне одбране, гроф Штаремберг је капитулирао и предао Ниш Турцима, 8. септембра 1690. године. После предаје града, велики везир Мустафа-паша Ђуприлић наредио је да се сви Немци пуне да

слободно оду, док је над Србима извршена сурова одмазда.³⁸ Повлачењем аустријске војске из Србије и *Великом Сеобом Срба*, завршила се ова фаза Бечког рата, која је на почетку обећавала тако много.

У периоду Бечког рата после 1690. године, област Средњег Поморавља и долина Велике Мораве, у целини, играла је улогу која је била већ виђена у историји Балкана и Подунавља. Наиме, ратна ситуација у периоду од 1691. до 1697. године, у много чему је подсећала на један ранији период сукоба између Турске и хришћанских земаља и то у време почетка турске експанзије ка Средњој Европи, у првим деценијама 16. века (1521-1541). Тада је гео-стратешки простор великоморавске долине послужио Османском Царству као главна саобраћајница, место концентрације, главне стратешке и тактичке припреме и логистичке базе турске војске пред наступајуће надирање преко Дунава и освајање Срема, Бачке, Славоније, јужне и централне Угарске.

Међутим, за разлику од прве половине 16. века, ситуација 90-тих година 17. века, била је повољнија по хришћанске земље, јер је уместо ослабљене и унутрашњим сукобима раздиране Угарске (16. век), овога пута Средњу Европу бранила много јача Хабсбуршка Монархија, додатно војнички и демографски ојачана масовном сеобом Срба, који су још једном доказали да је њихов ратнички елемент пресудно утицао на резултат великих историјских сукоба између Турске и хришћанских сила. То се посебно потврдило у бици код Сенте, 1697. године, када је хабсбуршка војска тријумфовала захваљујући, пре свега, ангажовању српских војника под вођством Јована Текелије. То је била, уједно, и последња велика битка Бечког рата, која је дефинитивно одредила стање на терену (повлачење Турака из Паноније), које је послужило као основ за касније мировне преговоре и по коме се граница између Хабсбуршке Монархије и Турског Царства учврстила на Сави и Дунаву.

³⁵ Исто.

³⁶ Исто, 513.

³⁷ Исто, 528.

³⁸ С. Димитријевић, *Прилози...*, 73. По Алекси Ивићу, у Нишу је том приликом побијено око 4000 Срба, војника и цивила. Вид. А. Ивић, *Историја Срба у Војводини*, Нови Сад 1929, 294-295.

Dejan Tanić

Historical Archives of Jagodina

Summary

**A MILITARY-STRATEGIC IMPORTANCE OF THE MIDDLE POMORAVLJE
REGION DURING THE VIENNA WAR (1683-1699)**

During the long period of almost continual military clashing between Turkish Empire and christian states, since the first half of the 16th century, till the end of the 18th century, the region of Middle Pomoravlje (the central territory of the Velika Morava's valley) had an highly important military-strategic position. It was very obviously, especially during the all major operations in so-called *Balkan phase* of the Vienna War. The Middle Pomoravlje region was exceptionally important for logistic providing and military advance of Austrian troops towards the southern part of Serbia, and also, for withdrawing of Austrian army from Serbia and, at the same time, for the Great Serbian Migration (1690), after defeats in Macedonia and Kosovo. During the later phase of war (1691-1697), the Middle Pomoravlje region have had the crucial importance for transport and concentration of the Turkish troops in efforts to reconquer the Panonian regions, lost in the period 1683-1688.